
Santarquia

■

■

No s'havia disfressat en la vida. A l'escola, cada cop que els mestres decidien que aquest tipus d'activitats *desenvolupaven la personalitat de l'alumne i l'ajudaven a desinhibir-se*, directament es posava malalt. Una vegada s'ho va prendre tan a pit que el van operar d'amígdales. Abans t'operaven per un no res. Bé siga aquest episodi de les amígdales, o bé una aversió innata a tot allò que no fos estrictament seriós, o bé el fet d'haver nascut al bell mig de Suècia, o tot plegat, el va predisposar cap a la medicina. I la medicina el va dur a viure a València com l'hauria pogut dur a Sidney.

Quan el doctor Arvid Gullstrand va arribar encara no es deia Gullrom i no bevia. Contràriament a la fama que arrosseguen els seus compatriotes, mai no bevia. Als companys del Clínic *el suec* els resultava com a mínim un tipus curiós. Dificilment, però, els hauria pogut caure malament ja que no criticava ningú, no arribava tard, no es queixava de la faena i, a sobre, era ben plantat. No es va fer amic de ningú i per tant no tenia enemics. En general el tractaven amb simpatia i amb una mica de commiseració. Al principi, i encara ara, sovint li costava saber si havia de donar la mà o no quan li presentaven algú. Es quedava clavat a terra i alçava el braç com un guàrdia urbà. Llavors algú li deia per damunt del muscle: "Tranquil, home, que no se't menjarà." Tots reien i Arvid es quedava sense saber per què una persona tan sonsa com ell feia tanta gràcia.

Un any després, encara no havia decidit si haver anat a aquell sopar de Nadal havia sigut una errada o un encert. Per descomptat que la idea d'apuntar-s'hi no havia eixit d'ell, sinó de les xiques de l'administració. Li va semblar descortés no presentar-s'hi després d'haver comprovat que el seu nom era a la llista. Així que el 17 de desembre Arvid, que mai no s'havia disfressat, va estar gairebé una hora per decidir què s'havia de posar. Finalment va optar per una samarreta blanca, uns texans i una americana negra. El doctor Gullstrand, que feia més hores que un rellotge a l'hospital,

no tenia temps per anar de compres. I quan hi ho feia tornava a casa amb set o vuit samarretes blanques, un parell de texans i una americana negra o dues: l'uniforme suec. Això va ser el que li va dir el seu company quan va passar a recollir-lo amb cotxe:

—T'has posat l'uniforme suec, perfecte.

I Arvid no va saber si *perfecte*, en realitat, volia dir *bé* o *malament*, però no li ho va preguntar. Feia mesos que treballava amb ell, però moltes vegades no era capaç de captar si el doctor Vilaplana, o siga, Marc, parlava seriosament. No era només un problema de llengua. En aquell moment Arvid, tot i el seu accent poc comú, ja parlava acceptablement; si bé de vegades, per comoditat o per distracció, es dirigia als companys en anglés. Li costava més d'entendre. A banda de la llengua, entre les altres moltes coses que no entenia del país hi havia, per exemple, l'alcohol. Dels seus pacients —i això que no era internista ni cardiòleg, sinó oftalmòleg— n'hi havia molts que tenien problemes greus amb l'alcohol, i ningú no semblava adonar-se'n. La nit del sopar encara no estaven asseguts a la taula que tothom havia begut almenys un parell de cerveses, excepte el suec. Quan van seure va declinar el vi i, només a l'hora del café, quan ja no eren adults, va acceptar mig de mala gana una copa de rom. Es veu que era del bo però no li va agradar i, a sobre, li va quedar aquell malnom: *doctor Gullrom*. A hores d'ara, mesos després, fins i tot hi havia qui pensava que era el seu nom de veritat. Aquella nit se'n va anar a dormir abans que ningú i no va viure el desfasament final.

Durant els mesos següents l'únic que va trencar la monotonia del doctor Gullstrand va ser un parell de congressos —a Cadis i a Berlín— i un parell d'èxits professionals merescuts. Pel que fa a la vida social, va seguir exactament igual d'avorrida. Exactament igual d'ordenada, hauria precisat ell. Exactament igual d'inexistent, haurien dit les infermeres. Si en tota València hi havia una persona capaç

de no adonar-se, per exemple, que eren Falles, aquest era Arvid. Anava del pis a la faena, de la faena al pis, i el pis el llogava, precisament, al carrer de darrere de l'hospital. Per les vesprades, quan no treballava, treia la bicicleta i feia uns quants kilòmetres. I això era tot. Opinava que a la ciutat li faltaven carrils bici.

A l'estiu no va agafar més d'una setmana seguida de vacances. Va aprofitar-la per apagar l'ordinador i anar a pescar al Pirineu. Els llacs li van semblar molt petits, massa petits. Es va enyorar de Suècia, però no molt.

Pel novembre la gent va començar a parlar del cap d'any i del sopar de Nadal de la planta, com si fossen els esdeveniments més esperats de l'any, i assumien que el doctor Gullrom, perdó, Gullstrand, hi assistiria. Arvid va trobar una altra vegada el seu nom escrit a la llista: *Gullromstrand*. No li abellia en absolut però no veia la manera de lliurar-se'n. El doctor Vilaplana, tres dies abans del sopar, li va preguntar si volia que passés a buscar-lo.

—Un dia d'aquests t'hauràs de comprar un cotxe, Arvid. —Li va dir al final. I ell va deduir que recollir-lo li resultava una molèstia. Aventurà:

—Potser seria millor que hi anés amb taxi.

—No, home, no. Què dius? —es queixà l'altre. I va afegir, amb un somriure—: Posa't l'uniforme suec, que et queda molt bé.

El doctor Vilaplana —Marc; no li eixia de cap manera tutejar-lo—, va eixir de l'habitació i Arvid va pensar que tenia uns ulls molt negres. Era atractiu, molt. I, per primera vegada des de que havia aterrat a Manises, tal dia faria dos anys, li va passar pel cap que duia una vida sexual massa ordenada, tirant a avorrida. Les infermeres n'haurien tornat a dir *inexistent*, i més d'una s'hauria presentat voluntària a posar-hi remei, segur.

La nit del sopar el doctor Marc va arribar puntual, fins i tot massa puntual, i va saludar Arvid mentre arrencava el cotxe. Va somriure en veure com anava vestit, però no va dir res. Arvid es va sentir incòmode durant mig minut. Van començar a parlar de coses intrascendents: *aquest cotxe ja té deu anys, però em costa desfer-me'n, què vols que et diga; i sembla que la setmana que ve pot nevar, no m'ho puc creure, si ací no neva mai!*; i *mare meua, a qui se li ha ocorregut fer el sopar d'enguany en dilluns?*, etc. Tot això en poc més de deu minuts. No era Arvid qui encetava les converses, i entre una i altra hi havia un silenci. En un d'aquests silencis a Marc se li va acudir que el camí era massa curt; voldria que haurien triat un restaurant a l'altra punta del país, i no al Saler. No sabia dir perquè, era absurd, però gaudia de la companyia del suec. Durant el silenci següent el va mirar de reüll i va reconèixer que sí que sabia dir perquè. I sí, era absurd.

Abans de seure a sopar, durant les cerveses de rigor que Arvid no va beure —*no me'n recordava que només t'agrada el rom*, va sentir— la gent ja estava animada. Eren més de quaranta persones, algunes desconegudes, tot i que, en teoria, treballaven junts. Es va preguntar qui estaria de guàrdia a l'hospital aquella nit. Anaven saltant d'un tema a un altre, i algú va esmentar una notícia que havia sentit a la ràdio: a Austràlia, o a Nova Zelanda, es veu que havien detingut a no sé quants disfressats de Pare Noel que es van dedicar a fer gamberrades per tot arreu. El més divertit, segons un resident, és que la policia ho havia tingut molt difícil per identificar-los, ja que tots duïen el mateix vestit i la mateixa barba de tot a cent. Va afegir que fins i tot van atacar un arbre de Nadal:

—Un arbre de Nadal? Això sí que és intolerable! —va exclamar algú, i van esclatar de riure.

Es veu que els jòvens s'autoanomenaven *santarquistes*, de *Santa* (el pare Noel) i *anarquia*. Algú va proposar que ací s'hauria de fer el mateix, perquè el Nadal s'havia

convertit en una festa comercial, i açò i allò, i bla bla bla. A Arvid aquella conversa no l'interessava. Quan ell era menut son oncle, ja que son pare era massa formal per fer-ho, desapareixia al mig del sopar de Nadal i reapareixia al cap d'una estona vestit de Santa Claus, carregat amb un sac. Llavors, amb un gran coneixement de la psicologia infantil, l'espantava abans d'inundar-lo de regals, no fos cas que el petit Arvid donés per fet que els regals, ni res, era gratuït. Les seues germanes ja eren adolescents, així que l'espectacle anava dedicat exclusivament a ell. De tota manera, quan el xiquet ja tenia edat per saber qui comprava els regals, el seu oncle seguia actuant. Pobre oncle, la resta de l'any treballava d'interventor. Si a Arvid li hauria passat pel cap de formar una família, o si l'hagués format sense pensar-ho, probablement la nit de Nadal, com pertocava, estaria fent el mateix dins d'una casa de fusta, davant del fúnebre encés: deixant als seus fills hipotètics una cicatriu de per vida.

A Marc la conversa tampoc no l'interessava. No havia reeixit en l'intent dissimulat de seure al costat d'Arvid perquè ja li havien guardat lloc. El suc havia acabat atrapat entre Mariana —una dermatòloga argentina del gènere harpia— i una infermera nova amb qui Marc no havia parlat mai. Quan van traure el segon plat, gens saludable, com solia ocórrer en els sopars de professionals de la medicina, Mariana ja menjava del plat d'Arvid, literalment. De lluny estant, Marc va riure sol. Pel poc que el coneixia —i era l'únic que el coneixia una mica—, sabia que l'actitud de Mariana horroritzaria el suc i aquest es passaria l'any següent fugint-li, com tothom. Mariana no representava cap perill. En canvi, el feia centrar-se en la infermera tota l'estona. Marc es va girar cap al seu company de taula i va assenyalar cap a la infermera:

— Com es diu?

— Qui, Mariana?

— No fotem, Lluís! —va protestar el doctor Vilaplana.

—Ah. Fàtima. Quiròfan.

—I? —Amb el doctor Chordà no li calien moltes paraules.

—I? Cinc estrelles i sense rotllos coneguts. Però em sembla que aquesta nit ja has fet tard, llàstima. Una gata maula, el succ.

En aquell moment Arvid, a cinc cadires de distància, reia amb el que Fàtima li estava contant. Tímidament, però reia. La mala cara de Marc devia ser còmica, perquè Chordà va dir-li:

—No t'ho prengues així, Marc. —I, amb sorna, va afegir—: Em sembla que Mariana estarà lliure aquesta nit.

Marc va fer com si res, però es va posar de mal humor. Chordà no entenia res. Ell mateix no entenia res. Se n'hauria volgut anar a casa tot d'una, però els seus amics no li ho van permetre, ni tan sols quan la meitat ja estaven fora fumant i l'altra meitat a la barra. Es va demanar un gintònic. Arvid havia canviat de seient, però un altre cop es trobava entre Mariana i aquella Fàtima que sí, Lluís tenia raó, pareixia que ho tenia tot; objectivament li corresponien cinc estrelles. Un any i mig abans, sense pensar-ho, li les hauria donat. Feia un any i mig la seua consulta no estava al costat de la consulta d'Arvid Gullstrand.

A partir del tercer gintònic tot es va accelerar, almenys per a Marc. Arvid tenia un rom entre les mans, però no bevia. Simplement deixava que el gel s'hi anés desfent. Llavors algú —Joan Adell, d'interna, potser?— va comparéixer disfressat de Pare Noel, campaneta en mà, talment com els neozelandesos de la notícia. Quan el van veure entrar les reaccions van ser diferents. La gent va cridar, riure, picar de mans, mentre a l'home que mai no s'havia disfressat li sobrevenia la necessitat urgent d'eixir a fumar per primera vegada en la vida, o a contestar una cridada de telèfon del seu fill imaginari i

del seu pare difunt plegats, o d'anar al bany, almenys. L'atac es va aguditzar quan el doctor Adell, o qui fos, començà a repartir bosses amb barrets rojos i barbes postisses. Per als més agosarats hi havia fins i tot pantalons i jaquetes. Felip es va traure els texans entre crits masculins de *No feia falta!* i crits femenins de *Qui ho ha dit, que no?* La cosa es va alterar. De sobte allò era un aniversari d'infants de sis anys demanant la santarquia, picant les botelles i els gots i les tasses amb culleretes i fent-se fotos a dos a dos i a tres a tres. La mirada d'Arvid va buscar la del doctor Vilaplana, la de Marc. Van eixir sense dir-se res i a la porta es van adonar que eren quasi igual d'alts. Marc es va girar i va comprovar que Fàtima reia mentre s'emprovava un barret, i que Mariana, si li donaven temps, els acaçaria. Arvid no li va donar temps. Va seure ell al volant del cotxe de deu anys i li va preguntar a Marc on vivia, *jo t'indicaré*, i va ser estrany, perquè Arvid conduïa poc a poc però tot va començar a rodar encara més de pressa que abans i Marc ja no era el doctor Vilaplana sinó Marc, i no tenia ganes de dir res més que *dreta i esquerra i segueix per aquí*, però només tenia deu minuts, arribarien en deu minuts, dotze, no hi havia trànsit, merda, deu minuts eren massa poc, no podien anar a l'altra punta del país, no, i l'efecte dels gintònics estava a punt de deixar de fer efecte, havia de parlar *ja*, perquè necessitaria una excusa i els gintònics eren una bona excusa, n'havia d'haver begut més, o menys, donava igual, i aleshores va sentir com la seua veu li preguntava a Arvid si estava d'acord amb els santàrquics, santarquistes, com siga, i Arvid va trigar tres segons quatre segons en respondre que no li agradava trencar coses, i Marc va saber que ho havia de dir en aquell moment, era aquell moment, i no el va mirar en dir que de vegades s'han de trencar les regles i va pensar *ja està, ja ho he dit*, i Arvid tampoc no el va mirar perquè ja estava aparcant aquell cotxe que tenia deu anys, amb molt de compte, i quatre segons cinc segons després va girar la clau i tot, el món, va quedar en silenci fins que va dir que potser sí, que tenia raó, que sí, va dir

moltes paraules seguides, Arvid, molt lentes, i segurament per això tot anava ràpid i lent
alhora i Marc no volia pensar però va pensar *tinc quaranta anys* i quan van baixar del
cotxe Marc va dir que eren quasi igual d'alts, i Arvid va dir que sí, va dir que sí.

Fa sis anys.

(7)